

Eestimaa ilm on kuri ja kaval

■ Ilmus tark käsiraamat selle kohta, millised on meie ilma riskid ja kuidas ennast nende eest kaitsta.

KARIN KALJULÄTE

Kurjaks ja kavalaks peab ilma Rõuge vanasõna. Õige ka, selles ei ole mingit kahtlust. Igal aastal, igal aastaajal on ilm valmis meile kääkki keerama. Ja mooduseid, kuidas seda teha, on tal õige palju isegi säärasel kenal maalapil nagu Eestimaa.

Raamat aitab tarka

Jõulukuu teisel päeval esitleti Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis (EMHI) uut teatmikku, mille tark kasutamine võimaldab rahval kergemini ilmahädadest üle olla. Raamatu pealkiri on "Eesti ilma riskid".

Käsiraamatu koostaja ning kogu ürituse hing oli EMHI peaspetsialist Tiina Tammets, tegijad aga tosin instituudi töötajat sünoptikuist klimatoloogideni. Lisaks veel agrometeoroloogid Jõgevalt, samuti Maalehest ammust aega tuttavad Laine Keppart ning Helge Raudsepp.

Teatmikku tutvustavas sõnavõtus mainis Tammets, et selle loomisest võttis tegelikult osa kogu EMHI pere ilmaandmete kogujaist, s.t vaatlejaist, meteoroloogide ja hüdroloogideni välja. Soojad tänu sõnad läksid ka neile, kes peatükke ilmetasid: Mall Hiie-mäele, kes valis välja rahvapärased ütlemissi, mitmele kirjanikule, fotograafidele (peamiselt *ilm.ee*-st). Loomulikult ka Eesti Entsüklopeediakirjastusele, kellega koostöös sai raamat üllitatud.

EMHI peadirektor Jaan Saar mainis oma kõnes, et riskiteatmik on Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel välja antud käsiraamatute seerias juba kolmas raamat, mis mõeldud abiks ilmaprotsesside mõistmisel. Esimesed olid Eesti päikesekiirguse kliima ning lume kohta käivad teatmikud.

Värske raamat peaks andma nõu nii põllu- kui metsameestele, nii ehitajatele kui tähtsatele kriisikomisjonidele loo-

duskatastroofide ajal. Ning muidugi ka ajakirjanikele ilmalugude kirjutamisel.

Millised on siis kõige jubedamad ilmariskid, mis meid ähvardavad? Sellest annab ülevaate raamatu sisukord.

Lugeja saab ülevaate järgmistest ohtudest: torm ja tugev tuul, äike, rahe, suvetorm (trombid-tornaadod, pagituuled), tuisk, suured sajud, üleujutused (nii siseveekogudel kui meretaseme tõusust tingitud), udu, jäitehärma ja sulalume ladestused, lumikate ja lumekoormus, kõrge temperatuur, metsade tuleoht, sademetepuudus ja põud, somp, ultraviolettkiirgus, madal õhutemperatuur, tuulekülm ja öökülm.

Kõigele lisaks on kirjas veel hulgaliselt õpetusi, kuidas end vastava ilmaohu eest kaitsta, kuidas looduskatastroofi ajal käituda.

Riske on meie kohal palju

Huvilised leiavad raamatust ka mitmeid nii kodu- kui välismaiseid ilmarekordeid. Saame näiteks hiljuti omal nahal kogetud lumeuputust võrrelda varem või mujal juhtunuga. Lumikatte paksus suurenes mäletatavasti kümme korda päeva eest Ida-Eestis ja eelnevalt novembri lõpus kiirelt 20 kuni 30 cm võrra. Teatmikust loeme, et täpselt kahekümne aasta eest sadas Virtsus ööpäevaga maha 31 cm lund.

Mujal maailmas on lumi palju suuremaks ohuks kui meil. Mida teeksime, kui siin saaks päevaga alla 178 cm lund, nagu juhtus USAs Washingtoni osariigis Mount Rainieril 26. novembril 1955?

Või kui tuleks nädalaga maha 4,7 meetrit "valget olust", nagu mõndeti Alaskal Thompson Passis kaks aastat varem? Maanteede hooldajad oleksid päris hädas, arvan.

Ajakirjanikud saavad käsiraamatust teada, et paduvihm ei ole hoopiski tugevam vihmaoog, mis häirib vabaõhu kontserti, vaid "sademetehulk

Tiina Tammetsi koostatud raamat meie ilma riskidest aitab ilma paremini mõista.

30 mm 1 tunni või lühema aja vältel ning 50 mm või üle selle 12 tunni või lühema aja vältel". (Võrdluseks: Tartu juunikuu keskmine vihmakogus on umbes 60 millimeetrit.) Tallinnas näiteks on tõelist paduvihma esinenud aastail 1961–2005 vaid 8 korral, Räpinas aga 14 päeval.

AIN KALLIS

Ennustame talvekülma!

MTÜ Miinus 43,5 kutsub ka sel talvel külmalinn Jõgeva kõige krõbedamat külmakraadi ennustama ajavahemikus talvisest pööripäevast kevadise pööripäevani. Ennustusi saab saata 22. detsembrini e-postiga info@kylmalinn.ee. Täpsematele lubatakse ohtralt au ja kuulsust ning kõige täpsemale ka auhinda.